

Tužna obveza; kako objektivna tako i subjektivna; pisati o završenom životu i djelu poznanika koji svakako zaslužuju zastupljenost u ovom *Zborniku*. Čitao sam njihove knjige i gotovo sve ih i posjedujem, a pri promociji moje posljednje u đakovačkoj gimnaziji s gospodinom Pavićem nisam uspio dovršiti razmjenu iskustava o sakupljanju podataka, selekciji i uređivanju domicilnih monografija jer smo bili prekinuti banalnom vremenskom ograničenošću početka tribine; kao, nastavit ćemo, a eto, nismo. S Igorom sam se telefonski čuo pred uobičajeni gimnazijski posjet zagrebačkom Interliberu, a često i njegovim *Histrionima*, gdje je radio i davao nam, kao zemljacima, popust za večernje predstave. U najavi je bio dogovor i buduće suradnje i susreta, a njegovim iznenadnim preranim odlaskom nismo to više uspjeli ostvariti.

Ivan Pavić (1947. – 2022.)

Ivan Pavić rođen je u Gorjanima 1947., tu se i početno školovao, potom u Đakovu, a u Zagrebu je završio Šumarski fakultet.

Za rano je otpočeo svoje školsko sudjelovanje u folkloru svojim plesom, pjevanjem, sviranjem i glumom. Nastavio ga je i kao student u Zagrebu u KUD-u „Šokadija”, potom i na zagrebačkim smotrama folkloru, kao i onima u Vinkovcima i, naravno, Đakovačkim vezovima i drugdje. Značajan je i njegov sveobuhvatni rad u KUD-u „Gorjanac”, od svirača sve do predsjednika. Osnivač je i đakovačkog KUD-a „Tena”, gdje je bio i stalni član Upravnog odbora. Posljednje aktivnosti bile su mu vezane za poznate MVS „Bećarine”.

Svoj književni rad otpočeo je monografijama u kojima je revno bilježio kronološko djelovanje domaćih udruga i organizacija. Prva takva je *Dobrovoljno vatrogasno društvo Gorjani 1926. – 2001.* Potom slijedi *Hrvatska seljačka stranka 1904. – 2004. – Gradska organizacija Đakovo 1993. – 2002.* Slijedi zatim njegova aktivnost vezana za šah – *Đakovački šah 1920. – 2005.*, pa *Obilježavanje 80. godišnjice smrti Stjepana Radića u Đakovu i Spomenica „Bećarine” I. 2000. – 2010.* i *KUD „Tena” Đakovo „Bećarine” II. 2011. – 2020.*

Osim navedenih samostalnih knjiga i monografija, značajne priloge ostavio je i na izdanju *Šahovskog priručnika*, Đakovo, 1992. te u *Baladama o Nikoli Gorjanskom*, Gorjani, 1994. i *Krvavom danu*, Gorjani, 2007. Redovne priloge objavljivali su mu i *Zbornik Muzeja Đakovštine*, primjerice u *Radnoj bibliografiji radova o Gorjanima pisanih na hrvatskom jeziku*, kao i *Revija Đakovačkih vezova*.

Iz navedenog, jasno je vidljiv interes njegova djelovanja. To su zavičajni folklor i povijest rodnih Gorjana, šahovska aktivnost, kao i politička u pisanju o radu lokalnog HSS-a.

Time je zapravo zorno i plodno ispunio i dokazao ispravnost maksime: misli globalno – djeluj lokalno! Vatrogastvo je gotovo svuda najčešće zastupljena aktivnost svakog sela, naselja i manjeg mjesta oko koje se nerijetko odvija glavnina domaćeg rada. No, nema svako mjesto monografiju o svojim vatrogascima, dapače. A ono što nije zabilježeno, brzo se gubi i zaboravlja. U tome je i značaj Pavićeva rada. Marljivo i studiozno sakupljanje podataka, mase aktivnosti i lokalne povijesti, stručan odabir i selekcija najvažnijih detalja, koji potom čine preglednu cjelinu koja nam daje na uvid djelovanje lokalnog društva, udruge ili organizacije. Krase ga punina podataka, pregledni slikovni materijal i dokumentarna građa, jasno i pristupačno predočeni čitateljima. Uz to, precizan je u bilježenju činjenica, a značajni su mu i komentari kojima znalački pojašnjava zabilježenu građu. Bez tog vrijednog rada ostala bi nezabilježena i nesačuvana, zapravo – mrtva zavičajna povijest, kako lokalnog – domicilnog folklorista tako i stranačkog djelovanja, povijest i đakovačkog šaha, a time i šira slika kulturno-umjetničkog rada i antropologije đakovštinskoga kraja.

Fizičkim odlaskom Ivana Pavića nastala je golema praznina i tužna činjenica da više nema vrijednog sakupljača i spretnog znalca bilježenja zavičajne povijesti, lijepog zapisa, ali i glasa „Bećarina”, folklorista, šahista,

HSS-ovca i dobrog Čovjeka. No, možemo biti sretni i zadovoljni sačuvanim bogato uknjiženim kulturno-povijesnim blagom lokalne sredine koja se s pravom može podičiti domaćom veličinom ovjekovječenih šokačkih fraktala hrvatskoga Pavićeva zavičaja, Gorjana i Đakova!

Igor Rogina (1974. – 2022.)

Igor Rogina đakovački je pisac rođen u Osijeku 1974., gdje je studirao književnost, i poslije Đakova, neko vrijeme živio i radio. Na književnoj sceni pojavio se, nakon časopisne disperzivnosti (*Quorum*, *Revija*, *Aleph*, *Plima*, *Skult*, *Ogled* itd.), smjelim objavljivanjem proznog prvijenca *Shalom*, Đakovo, Tipografija d. d. 1996.

Radio je kao profesor hrvatskoga jezika po zavičajnoj Slavoniji, ali i Mađarskoj, potom i kao novinski dopisnik, a poslije i u Zagrebu kao dramski pisac prve hrvatske tv-novele, odnosno RTL-ove sapunice. Bio je član Društva hrvatskih pisaca i umjetnički ravnatelj osječkog kazališta *THEATERkrajVRA-TA-Vedra scena*. Sredinom devedesetih jedan je od prvih aktivista slavonske, poslijeratne civilne (lijevo orijentirane) scene i suosnivač slavonskog, a potom i hrvatskog Foruma mladih. Uređivao je književna izdanja, zbornike, biblioteke, izložbe, dramatizirao književne tekstove i pripremao kazališne predstave, te se na kraju skrasio u zagrebačkim *Histrionima*.

Shalom je novelistička zbirka u duhu postmodernističkog pisma, s dnevniciškim zapisima, pjesmom, pa čak i jednom dramom. U razbacanim

dnevničkim fragmentima odrastanja ocrтана je njegova stalna značajka izuzetno senzibilnih i samotničkih otvaranja i razgolićavanja iz kojih strši tuga, čamotinja i propitivanje sebe i okoline u nesretno poratno vrijeme. Kroz tešku socijalnu sudbinu obitelji, prijatelja, pa i većeg dijela tadašnjeg hrvatskog društva, pisac nam oslikava potragu za prijateljem, ljubavi i životnim smislom kroz stalna uporišta intertekstualnosti, intermedijalnosti i citatnosti. Krase ga simbolika i estetska resemantiziranja, koja katkada i zamaraju, no čitateljsku prisnost postiže intimnim razotkrivanjem i otvorenošću, intrigantnošću vješte naracije, produhovljenošću i autorskom iskrenošću gotovo do bola.

Kao osebujni talentirani pripovjedač potvrdio se u vještije dotjeranoj zbirci kratkih proza *O dva madeža na vratu*, Osijek, Matica hrvatska 1997., koja je kasnije i dramatzirana. Ovdje je više razrađen stil i usavršena prijašnja matrica dnevničkih fraktala nesretnog i teškog odrastanja; očeve bolesti i teške naravi, majčinog polaganog predavanja i tragičnog samoubojstva, siromašnog oskudnog življenja, tuge i samoće koja autora vjerno, gotovo pasji, nažalost, stalno prati. Sve je to prožeto finom lirikom, duboko senzibilnim pjesmama u prozi, a dramatičnost i sceničnost same se nameću, sve se pretače i nadopunjuje, ritam gradira, pa je djelo i zaživjelo na osječkim i požeškim kazališnim daskama. Referira se i na suvremene knjiške bardove vješto rastvorenim povjerljivim dnevnikom patnje, egzistencijalnog otuđenja i dobrom mitskom pričom.

Slijedi završna – zagrebačka autorska faza objavljenih zbirci kratkih priča: *Radilo se o preživljavanju, tada*, TEXT-grupa, Zagreb, 2008., *Uglavnom već viđeno*, MMC INTERKULTURA & TEXT-grupa, Zagreb, 2010., *Sutra ćete ponovo*, Trag CRVENO, Zagreb, 2016. i *Šesta knjiga objedinjenja*, NU(di)I Slobodni pokret, Zagreb, 2019.

Evo što su književni kritičari napisali o tim knjigama; Aleksandar Liriow za 3. zbirku kaže: „Uzbirčeni je to niz jedne od druge neovisne prozne minijature u kojemu je svaki samostalni isječak iz života opisanih aktera, potpomognut motivima fikcije. Sve su radnje i zbivanja izvorni predlošci iz života tranzicijske Hrvatske pa je u njima, osim osobnih, frontalno ispričanih sudbina koje započinju puno ranije i završavaju puno kasnije, lako iščitavati i potpriče vezane uz življenje u poraću, siromaštvo, politička previranja, odnose države i njezinih predstavnika – čitaj: lokalnih moćnika – prema promjenama i uopće pojavama u društvu, kulturi i civilizacijskim vrijednostima... Osim vrlo bogatih narativnih opisa, armaturalna vrednota koja određuje ovu knjigu,

upravo je neodredivost trenutaka u kojem zabilježena stvarnost postaje literatura, što je odrednica i ranijih Rogininih ispisivanja...”

Gordana Gadžić o *Uglavnom već viđeno*: „Pisac za sebe kaže: ‚Slavonac sam‘, iz čega i izviru dijelovi predloška kao vrlo istančanog i senzibiliziranog ispisa iz ‚ravne‘ i crne zemlje. Slojevitog ispisa. Socijalnog i osim prvim temama, zaokupljenog i podtekstom, poput npr. pitanja suicida ili korupcije, ali i koječega što ni suvremene znanosti još nisu smjestile u prave ladice...”

Ovako Davor Špišić zbori o *Sutra ćete ponovo*: „U jednome domu za napuštenu djecu, jedna je odgojiteljica šticienici, nakon što je ova usne namazala malo uočljivijim ružem, rekla: ‚Bit ćeš kurva kao tvoja mater‘, piše Rogina u glosi ‚Bit ćeš kurva kao tvoja mater‘ – zgusnutom mračnom haiku isječku društva na dnu. Društva koje je izgubilo sve svoje kompase osjetljivosti, društva koje tvrdokornim prezirom i nebrigom žrtvuje sve slabije, a ponajviše vlastitu djecu. Još ako su djeca ženska, poligon za izživljavanje ugrađen je u svaku travku njihova života. U vremenu kad životi žena na trotoarima Hrvatske ne vrijede ni pišljiva boba i svaki gad se nekažnjeno drzne pljunuti im ponos ili preklati grlo; u doba kad kvazielita neskriveno emanira ženomrzačke stavove i ugrađuje ih u zakone i paragrafe; Rogina ispisuje potresnu posvetu heroinama. Ljubavno pismo, nešto kao trajnu tetovažu divljenja spram nepokolebljivosti kojom te male sporedne žene traju do vječnosti.”

I o posljednjoj Igorovoj knjizi evo dijela kritike Branka Maleša: „Književna prikazba što izravno i glasno progovara o prilikama u postojećim društvenim trenucima. Kroz splet različitih situacija u prvi plan ovog kolotijeka izbijaju onostranosti samih aktera, ali i čitave zajednice... S na izgled bezazlenim problematiziranjem momenata devijantnosti raznih društvenih odnosa, i poslovnih i privatnih, ova se knjiga skoro pa groteskno poigrava s izraslinama na percepcijama konvencija, što nas okružuju.”

Dobili smo širinu percepcije Roginina književnog djela, nesumnjivo značajnog i zanimljivog u suvremenoj hrvatskoj spisateljskoj produkciji. Jer, ne bi mu se u protivnom na preranom posljednjem đakovačkom ispraćaju skupio popriličan broj pisaca, kazališnih djelatnika i poklonika – prijatelja iz Đakova, Osijeka i Zagreba da pobiju tu autorsku samoću i podijele životnu tugu.

Hervoja Miletić